

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 5. června 2018 v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Eduarda Wipplingerera a soudkyň Mgr. Daniely Jeřábkové a JUDr. Libuše Chudíkové v trestní věci obžalovaného P■■■■ H■■■■, narozeného ■■■■■, trvale bytem ■■■■■,

takto:

K odvolání obžalovaného P■■■■ H■■■■ se podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 trestního řádu **zrušuje** rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 14. 3. 2018 č. j. 32 T 5/2018 – 349 ve výroku o náhradě škody, pokud jde o poškozené manžele V■■ T■■ M■■ H■■■■, narozenou ■■■■■, a T■■ T■■ H■■, narozeného ■■■■■, a podle § 259 odst. 3 trestního řádu **se znovu rozhoduje** tak, že obžalovaný P■■■■ H■■■■ je povinen podle § 228 odst. 1 trestního řádu zaplatit na náhradu nemajetkové újmy matce zemřelých dětí paní V■■ T■■ M■■ H■■■■, narozené ■■■■■, trvale bytem ■■■■■, částku **2 000 000 Kč**.

Podle § 229 odst. 2 trestního řádu se tato poškozená se zbytkem uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle § 229 odst. 1 trestního řádu se poškozený T■■ T■■ H■■, narozený ■■■■■, bytem ■■■■■, odkazuje s uplatněným nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem byl obžalovaný P■■■■ H■■■■ uznán vinným, že v Plzni dne 17.6.2017 ve 20:05 hod., jako řidič motorového vozidla zn. Volkswagen Polo, r.z. ■■■■■, při jízdě rychlostí 60 km/hod., po vozovce Tyršovy ulice ve směru od ulice U Prazdroje ke křižovatce ulic Tyršova – Truhlářská – Sady 5. května, zařazen v levém jízdním pruhu, v úmyslu pokračovat v jízdě po

průjezdu křižovatkou dále na vozovce Tyršovy ulice, v rozporu s ustanovením § 5 odst. 1 písm. b)d), odst. 2 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, nesledoval situaci v provozu na pozemní komunikaci, v důsledku čehož nereagoval na chodce, přecházející vozovku Tyršovy ulice po vyznačeném přechodu pro chodce z pravé strany na levou z pohledu jeho jízdy, A ■ V ■ V ■, nar. ■■■■■, a H ■ T ■ V ■, nar. ■■■■■, pravou přední částí vozidla se s chodci v polovině svého jízdního pruhu střetl a způsobil jim tak řadu závažných poranění, přičemž pohmoždění a otok mozku byly bezprostřední příčinou smrti H ■ T ■ V ■ téhož dne v 21:58 hod., těžký otok mozku při zlomeninách klenby a spodiny lební pak příčinou smrti A ■ V ■ V ■.

2. Jednání obžalovaného bylo kvalifikováno jako přečin usmrcení z nedbalosti dle § 143 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku a byl za ně odsouzen podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 2 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtyř roků. Podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku byl obžalovanému též uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu čtyř roků. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byla obžalovanému uložena povinnost nahradit poškozeným manželům V ■ T ■ M ■ H ■, nar. ■■■■■, a T ■ T ■ H ■, nar. ■■■■■, trvale bytem ■■■■■, nemajetkovou újmu ve výši 4 000 000 Kč. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu byla poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, se sídlem Sady 5. května, Plzeň, odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.
3. Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný v zákonné lhůtě odvolání, které zaměřil do výroku o povinnosti nahradit poškozeným manželům nemajetkovou újmu ve výši 4 000 000 Kč. Uvedl, že s ohledem na předpoklad, že by škoda měla být hrazena pojišťovnou, požádal po vyhlášení rozsudku dotčenou pojišťovnu o stanovisko k výroku o náhradě škody, na základě stanoviska pojišťovny podal proto odvolání do výroku o náhradě škody. Namítá, že je výše částky přiznané z titulu nemajetkové újmy oběma rodičům nepřiměřeně vysoká, tím spíše, že byla přiznána v adhezním řízení bez provádění potřebného dokazování. Ve shodě s konstantním rozhodováním Ústavního soudu připomíná, že adhezní trestní řízení ve své podstatě nahrazuje občanskoprávní řízení, v němž by jinak byl nárok na náhradu škody uplatňován. Trestní soud má v adhezním řízení povinnost postupovat co do odůvodněnosti svého rozhodnutí se stejnou péčí jako civilní soud, který rozhoduje o náhradě škody ve věcech občanskoprávních (pro srovnání nález ze dne 30.3.2012 sp.zn. III. ÚS 2954/11). Oba rodiče uplatnili nárok na náhradu nemajetkové újmy. Přiznaná výše 4 000 000 Kč právě z titulu nemajetkové újmy nekoresponduje dle odvolatele s principy, které vychází z rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 4 Tdo 1402/2015. V tomto rozsudku je konstatováno, že duševní útrapy spojené s prožíváním usmrcení blízké osoby je třeba pro účely stanovení výše náhrady posuzovat z pohledu průměrného člověka. Případné snížení či naopak zvýšení této náhrady musí být v rámci trestního řízení řádně doloženo a prokázáno poškozeným. Obvyklá výše náhrady nemajetkové újmy se může pro skupinu citově nejbližší spjatých osob pohybovat v základním rozpětí mezi 240 000 Kč až 500 000 Kč. Je třeba mít na paměti, že náhrada nemajetkové újmy obou rodičů slouží k jednorázovému odčinění duševních útrap spojených s prožíváním usmrcení obou dětí a nemá směřovat k náhradě nároků poškozených majetkové povahy. Nárok na náhradu nemajetkové újmy nelze zaměňovat s reparací ztráty v majetkové sféře poškozených, tak jak to požadoval jejich zmocněnec. Snaha o peněžitou kvantifikaci duševních útrap musí vycházet z velmi pečlivého uvážení všech okolností případu, při nichž došlo ke vzniku škodné události a z dalšího maximálně zjistitelného počtu specifik, jež umožní stanovit adekvátní kompenzaci nemajetkové újmy v penězích. Soud by měl zohledňovat i okolnosti na straně obžalovaného, ať již v podobě jeho majetkových poměrů, poskytnuté satisfakce poškozeným ve formě omluvy a postoje obžalovaného k věci ve formě peněžitě i ve formě zadostiučinění v podobě odsouzení obžalovaného. Má za to, že v dané věci nebyly zjištěny, doloženy, ani prokázány okolnosti, které by měly výši náhrady duševních útrap rodičů obou chlapců zvyšovat mimo rámec základního rozpětí stanoveného citovaným rozsudkem Nejvyššího

soudu. Konstatoval rovněž, že by pojišťovna byla pravděpodobně schopna akceptovat náhradu nemajetkové újmy v maximální výši dle citovaného rozsudku, tedy ve výši 500 000 Kč za každého dítě každého z rodičů, celkem tedy částkou ve výši 2 000 000 Kč společně oběma rodičům. Navrhl proto, aby krajský soud z podnětu podaného odvolání zrušil napadený výrok o náhradě škody a sám svým rozsudkem rozhodl v naznačeném směru.

4. Zmocněnec poškozených podal k odvolání obžalovaného rozsáhlé vyjádření. Má za to, že napadený výrok soudu prvního stupně je správný a v souladu s judikaturními závěry Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR. Má za to, že v dané věci nebyly zjištěny, doloženy, ani prokázány okolnosti, které by měly výši náhrady duševních útrap rodičů obou chlapců zvyšovat mimo rámec základního rozpětí stanoveného citovaným rozsudkem Nejvyššího soudu. Odkazuje na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 4 Tdo 1402/2015 ze dne 12.4.2016. V tomto rozhodnutí je vyjádřen názor, že by se výše náhrady nemajetkové újmy nejbližších pozůstalých měla v typových neutrálních případech pochybovat v rozmezí 240 – 500 000 Kč, tedy jako v případech, kde nejsou naplněna zpříšňující nebo naopak zmírňující kritéria. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí odůvodnil to, že částka 500 000 Kč jako jednorázové odškodnění nejbližších pozůstalých v zásadě odpovídá také koncepci nárůstu výše odškodňování újmy na zdraví oproti dřívější právní úpravě, která vzrostla v roce 2014 zhruba na 2,1 násobek dřívější paušální výše, což odpovídá nárůstu paušálního odškodnění v typových případech z částky 240 000 Kč (dle dřívější úpravy v § 444 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb.) na částku 500 000 Kč v současné době. Závěry tohoto rozsudku pak Nejvyšší soud ČR dále rozvedl ve svém dalším rozsudku pod sp.zn. 4 Tdo 1295/2016, kde uvedl, že částku ve výši 500 000 Kč jako jednorázové odškodnění nemajetkové újmy pro každého pozůstalého rodiče, jejichž potomek tragicky zemřel, považuje za nejnižší možné, kdy toto v daném případě přiznal především s ohledem na skutečnost, že obžalovaný v daném případě vyplatil pozůstalým sám ještě před rozhodnutím soudu částku 150 000 Kč. Nejvyšší soud pak v daném případě výslovně uvedl: „Pokud by obviněný tuto částku před nabytím právní moci rozhodnutí soudu poškozeným neposkytl, jevila by se Nejvyššímu soudu výše náhrady určená soudem prvního stupně (tedy 500 000 Kč) pro každého z rodičů jako nedostačující. Zdůraznil i podstatná kritéria pro rozhodování soudu o výši nemajetkové újmy, především okolnosti na straně poškozeného a osob jemu blízkých, kdy tato hlediska definoval za prvé intenzita vztahu pozůstalých k zemřelému, za druhé věk zemřelého a pozůstalých a za třetí případná existenční závislost na zemřelém. Obžalovaný s ohledem na okolnosti v této rozhodované věci je přesvědčen i s ohledem na kritéria vyjádřená v citovaných rozsudcích Nejvyššího soudu, že zdůrazňuje, že daný případ není případem typovým, neboť poškození v důsledku nedbalostního jednání ztratily svoje obě a zároveň jediné dvě děti. Ty byly poměrně nízkého věku ■■■■■ a ■■■■■ let a obě tyto skutečnosti velmi výrazně zvyšují duševní útrapy rodičů způsobené ztrátou obou svých ■■■■■ dětí. Nelze tedy v daném případě hovořit o typovém neutrálním případě. V daném případě navíc nelze shledat žádné spoluzavinění poškozených. Ze samotného odůvodnění odvolání obžalovaného je patrné, jak sám potvrdil, že minimální částku odškodnění ve výši 2 000 000 Kč je připravena uhradit pojišťovna, obžalovaný pak s ohledem na tuto skutečnost navrhuje v této části nemajetkovou újmu poškozeným přiznat a se zbytkem je odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních. Vyhovění požadavku obžalovaného na to, aby bylo na náhradě škody přiznáno poškozeným pouze to, co pojišťovna avizovala, že je ochotna hradit, by znamenalo neospravedlnitelné popření Ústavním soudem definovaného principu. S ohledem na přetrvávající psychický stav obou rodičů způsobený tragickou a okamžitou ztrátou obou ■■■■■ dětí by bylo další vedení civilního řízení o náhradu škody zřejmě nemožné a nerealizovatelné a odkázání poškozených v části nároku na řízení ve věcech občanskoprávních by pro ně mělo stejný dopad, jako kdyby došlo k zamítnutí jejich nároku. Navrhl proto, aby odvolání obžalované bylo zamítnuto a rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o náhradě škody byl potvrzen.
5. Krajský soud v Plzni z podnětu podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 trestního řádu správnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž směřovalo podané odvolání, i

správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, a to z hlediska vytykánych vad. Dospěl přitom k následujícím závěrům.

6. Krajský soud se tedy zabýval toliko výrokem o náhradě nemajetkové újmy, která byla přiznána manželům V. T. M. H., nar. [REDACTED], a T. T. H., nar. [REDACTED], tedy rodičům poškozených [REDACTED] dětí, které zemřely při tragické nehodě zaviněné obžalovaným. Okresní soud sice v odůvodnění napadeného rozsudku poukazoval i na judikaturu, kterou lze na danou věc aplikovat, ale přesto, dle názoru krajského soudu, se věcí, tedy náhradou nemajetkové újmy dostatečně podrobně nezabýval. V tomto směru je nutno dát za pravdu odvolateli, že by fakticky neměl být rozdíl mezi tím, zda o náhradě nemajetkové újmy probíhá civilní řízení anebo adhezní řízení v rámci trestního řízení, a to z hlediska dokazování.
7. Pokud jde o uváděná rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 4 Tdo 1402/2015, 4 Tdo 1295/2016, se závěry vyslovenými v uvedených rozsudcích Krajský soud v Plzni zcela nesouhlasí. Má totiž za to, že pokud došlo ke změně občanského zákoníku, není možné, aby, byť jde o Nejvyšší soud, tento určoval nějaké pevné hranice škod a náhrad. Nejvyšší soud, ačkoliv to sice zdůvodnil podrobně, dospěl k závěru, že lze vlastně činit rozdíl mezi adhezním řízením v rámci trestního řízení a civilním řízením. Navíc se krajský soud domnívá, že hranice nemajetkové újmy v částce 500 000 Kč nemůže platit paušálně, zejména ne v daném případě, kdy si lze stěžít představit horší újmu, než když rodiče ztratí jediné dvě malé děti. Krajský soud má tedy za to, že s tímto rozhodnutím, zejména s rozpětím úhrady nemajetkové újmy, se nelze ztotožnit. Pravdu má odvolatel ovšem v tom, že pokud se argumentuje starobním důchodem apod., to do rozhodování o nemajetkové újmě nepatří, neboť se jedná o nemajetkovou újmu, tedy odčinění duševních útrap, jak to uvádí občanský zákoník. Nepatří tam tedy otázka starobního důchodu, výživného apod.
8. Rozhodně je však nutno hodnotit okolnosti, které jsou uvedeny v rozsudku, jde o otázku zadostiučinění, de facto odsouzení pachatele trestné činnosti. Tomu byl uložen v daném případě pouze podmíněný trest, takže zadostiučinění formou trestu nemá zřejmě takovou váhu, jakoby mělo odsouzení k nepodmíněnému trestu. To je však jen jedno z hledisek pro rozhodování o přiznání nemajetkové újmy. Uvedenými hledisky se soud v odůvodnění rozsudku zabýval. V tomto směru je nutno citovat ustanovení § 2959 občanského zákoníku, že při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželů, rodičů dítěte nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti. Na straně poškozeného se pak zkoumají zejména intenzita vztahu pozůstalého se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalého, otázka hmotné závislosti pozůstalého na usmrcené osobě a morální zadostiučinění ve formě právního postihu obžalovaného.
9. Krajský soud se domnívá, že pokud jde o úhradu nemajetkové újmy matce, není zde žádný zásadní nedostatek, a proto jí byla za každé zemřelé dítě přiznána částka 1 000 000 Kč, což je tedy dvojnásobek částky zmiňované v citovaném judikátu. Krajský soud má za to, že daný případ je tak výjimečný, že lze stanovit tak vysokou částku, neboť matce byly usmrceny jediné dvě [REDACTED] děti ve věku [REDACTED] a [REDACTED] let. Ze spisu vyplývá, že děti byly také matkou vychovávány, že se o ně starala, měly i stejnou adresu pobytu jako matka, byť k tomu matka blíže vyslechnuta nebyla. Ve spise je založena lékařská zpráva, že matka zemřelých [REDACTED] dětí musela vyhledat odbornou pomoc psychiatra. Podle připojení s nároky na úhradu nemajetkové újmy, jak ho vyhotovil zmocněnec, požadovala matka částku 3 000 000 Kč a otec částku 1 000 000. Protože krajský soud přiznal matce [REDACTED] zemřelých dětí V. T. M. H., nar. [REDACTED], nižší částku, než byla nárokována v připojení poškozených, tedy v celkové výši 2 000 000 Kč, pak ji se zbytkem odkázal v souladu s ustanovením § 229 odst. 2 trestního řádu na řízení ve věcech občanskoprávních.
10. Pokud jde o otce, který se připojil s nárokem na úhradu nemajetkové částky za obě zemřelé děti ve výši 1 000 000 Kč, nebyla především vyřešena otázka, zda je otcem obou [REDACTED] dětí. V tomto směru se okresní soud osobními poměry a vztahy otce a dětí blíže nezabýval, nezabýval se jimi ani zmocněnec v podaném návrhu. Ten vůbec žádné doklady nepředložil, a to ani v rámci odvolacího

řízení. Ve spise jsou založeny rodné listy dvou [REDAKCE] dětí a pouze v rodném listu zemřelého V [REDAKCE] H [REDAKCE] T [REDAKCE], nar. [REDAKCE], je poškozený uveden jako otec. V rodném listě zemřelého V [REDAKCE] A [REDAKCE] V [REDAKCE], narozeného [REDAKCE], jako otec zapsán není. Z oddacího listu pak vyplývá, že rodiče uzavřeli manželství 6.12.2016 ve Vietnamu. Dále bylo zjištěno z lustrace osob, že manžel matky poškozených dětí má odlišné bydliště v [REDAKCE] než matka a [REDAKCE] děti. Byl navíc stíhán pro závažnou drogovou trestnou činnost, od dubna 2017 byl ve vazbě a otázka spoluzití a také starostí o [REDAKCE] děti nebyla vůbec žádným způsobem doložena. Nebyl tedy předložen žádný důkaz o soužití otce s matkou [REDAKCE] dětí a s [REDAKCE] dětmi. Navíc, jak bylo již konstatováno, u jednoho ze zemřelých dětí není jako otec v rodném listu uveden. Není tedy tak objasněna otázka otcovství k mladšímu ze zemřelých dětí. Tyto nezbytné skutečnosti nebyly objasněny, k jejich objasnění nebyly předloženy žádné důkazy. Proto krajský soud musel manžela matky zemřelých [REDAKCE] dětí T [REDAKCE] T [REDAKCE] H [REDAKCE], nar. [REDAKCE], odkázat s uplatněným nárokem v celém rozsahu na řízení ve věcech občanskoprávních.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný další řádný opravný prostředek.

Proti tomuto rozhodnutí může podat dovolání nejvyšší státní zástupce na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce, anebo i bez takového návrhu pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i v neprospěch obžalovaného, jakož i obžalovaný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Obžalovaný tak může učinit pouze prostřednictvím obhájce. Podání obžalovaného, které by nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť by takto bylo označeno. Dovolání se podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 59 odst. 3 tr. řádu) podání uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu, i z jakých důvodů napadá a čeho se dovolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. řádu, o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obžalovaného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Plzeň 5. června 2018

JUDr. Eduard Wipplinger v. r.
předseda senátu

Vypracovala: JUDr. Libuše Chudíková v. r.